

Παραγωγή ουσιαστικών

Όπως και στα νέα ελληνικά, έτσι και στα αρχαία:

Τα ουσιαστικά αυτά ονομάζονται **παράγωγα**

Όπως και στα νέα ελληνικά, έτσι και στα αρχαία ανάλογα με την κατάληξη πολλές φορές τα παράγωγα ουσιαστικά λαμβάνουν διαφορετική ερμηνεία. Για παράδειγμα στα νέα ελληνικά από την λέξη παιδί παράγεται το **υποκοριστικό παιδ-άκι** αλλά και το **μεγενθυντικό παιδ-αρος** ή **παιδ-αράς**. Παρομοίως στα αρχαία το **παιδάκι** θα το λέγαμε **παιδ-άριον**.

Στην ενότητα 4 θα δούμε τρεις κατηγορίες παραγώγων ουσιαστικών στα αρχαία ελληνικά, οι οποίες είναι πολύ πολύ εύκολες και υπάρχουν και στα νέα: τα **υποκοριστικά**, τα **τοπικά** και τα **περιεκτικά**.

Υποκοριστικά λέγονται τα παράγωγα ουσιαστικά τα οποία δηλώνουν πραγματική ή συναισθηματική σμίκρυνση της πρωτότυπης λέξης. Είδαμε παραπάνω την λέξη **παιδάριον** (<παῖς). Άλλο: **οίκίσκος** (<οικία).

Περιεκτικά λέγονται τα παράγωγα ουσιαστικά τα οποία σημαίνουν το μέρος που περιέχει πολλά από εκείνα που φανερώνει η πρωτότυπη λέξη (συνήθως φυτά) ή πολλά όμοια πράγματα που βρίσκονται στο ίδιο μέρος. Για παράδειγμα, **ἀμπελών, μαραθών, ἔλαιών**. Μήπως σήμερα δεν χρησιμοποιούμε τις ίδιες λέξεις κι εμείς;

Τοπικά είναι τα παράγωγα ουσιαστικά τα οποία σημαίνουν τον τόπο όπου μένει ή εργάζεται το πρόσωπο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή τον τόπο όπου γίνεται μια ενέργεια. Τον τόπο όπου γράφουμε τον ονομάζουμε και εμείς και οι πρόγονοί μας, ναι καλά το μαντέψατε, **γραφειῖον** (γραφε-ιον) και τον χώρο όπου εξετάζει ο γιατρός, βρείτε το εσείς ....., αλλά προσέξτε την κατάληξη και τον τονισμό. Θα βρούμε και με **-ιον** στην κατάληξη, για παράδειγμα ἔμπορος>ἐμπόρ-ιον.

Και συγκεντρωτικά

Καταλήξεις υποκοριστικών	Καταλήξεις περιεκτικών	Καταλήξεις τοπικών
- άριον <i>άνθρωπάριον</i> < <i>άνθρωπος</i>	-(ε) ών <i>άμπελών</i> < <i>άμπελος</i>	- ιον <i>έμποριον</i> < <i>έμπορος</i>
- ιον <i>σωμάτιον</i> < <i>σῶμα</i>	<i>έλαιών</i> < <i>έλαία</i>	-(ε) ϊον <i>ιατρείον</i> < <i>ιατρός</i>
- ιδιον <i>οίκιδιον</i> < <i>οἶκος</i>	- ιά <i>μυρμηκιά</i> < <i>μύρμηξ</i>	
- ις <i>νησίς</i> < <i>νήσος</i>	<i>στρατιά</i> < <i>στρατός</i>	
- ίσκος <i>νεανίσκος</i> < <i>νεανίας</i>		
- ύδριον <i>νησύδριον</i> < <i>νήσος</i>		
- ύλλιον <i>είδύλλιον</i> < <i>εἶδος</i>		
(σύντομο ποίημα συχνά με βουκολικό περιεχόμενο)		

Νῦν δὲ ἀσκηθῶμεν καὶ παιδευθῶμεν

1. Πάνω από τις λέξεις που ακολουθούν να τοποθετήσετε ένα Υ, αν πρόκειται για υποκοριστικά, ένα Π, αν είναι περιεκτικά κι ένα Τ για τα τοπικά.

Πετρίδιον, έπύλλιον, κουρεῖον, περιστερεών, πλοιάριον, ψηφίς, ψηφίον, όρνιθών, μαραθών, Άνδρίσκος, στρατιά, λογεῖον, φορεῖον, άλσύλλιον, κυνίσκη, ρυάκιον.

2. Σας δίνονται απλά ουσιαστικά και με βάση τον παραπάνω πίνακα πρέπει να βρείτε τα παράγωγά τους, δηλ. **υποκοριστικά**: όβελός, ούρανός, μήνη (> πώς λέγεται ο χόνδρος μέσα στο γόνατο που έχει σχήμα μισοφέγγαρου και ταλαιπωρεί συχνά τους ποδοσφαιριστές;), έσπέρα, ξίφος, **τοπικά**: διδάσκαλος, Θησεύς, μάγειρος, μάντις, Μοῦσα, βιβλιοπώλης, και **περιεκτικά**: περιστέρα, μάραθος, κάλαμος, άχυρον, σφήξ, μύρμηξ, άνθραξ. **Θα είναι πολύ εύκολο, ΑΝ ΣΚΕΦΤΕΣΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.**

3. Αν δεν σας έφτασαν αυτά και διψάτε για περισσότερες ασκήσεις και διαδικτυακό παιχνίδι,... ξαπλώστε και θα σας περάσει. Αν επιμένετε όμως πατήστε στους συνδέσμους [εδώ](#) και [εδώ](#).